

ДЖАНИ РОДАРИ РОБОТЪТ, КОЙТО ИСКАШЕ ДА СПИ

Превод от италиански: Хубан Стойнов, Бояна Петрова, —

chitanka.info

В 2222 година по цялата планета се разпространи употребата на домашни роботи. Катерино беше един от тях. Катерино бе прекрасен електронен робот, обслужващ семейството, апартамента и самия Изидоро Корти, преподавател по история в един римски лицей. Както всички домашни роботи, така и Катерино можеше да прави безброй неща: готвеше, переше, бършеше прах, гладеше и така нататък. Ходеше на пазар, водеше сметките, пускаше и гасеше телевизора, помагаше на децата в уроците, пишеше на машина кореспонденцията на учителя, разрязваше страниците на новите му книги, караше автомобила, носеше клюките от съседите. Той беше една съвършена машина.

И тъй като беше машина, нямаше никаква нужда от сън. Нощем, докато семейството си почиваше, Катерино, за да не скучае, преглаждаше ръбовете на панталона на господин Изидоро, продължаваше плетивото на госпожа Луиза, правеше играчки за децата, боядисваше и пребоядисваше с постна боя стените на кухнята и с блажна боя столовете. Когато нямаше никаква работа, той се оттегляше в хола, сядаше в едно кресло и решаваше ребуси. Имаше специално списание за работи с много трудни кръстословици, съставени с най-заплетените думи от речника, които отнемаха много време на роботите, за да ги решат.

Една нощ, докато търсеше някаква дума със 7 букви, Катерино чу господин Изидоро да хърка в своята стая. Не за първи път чуваше той тези звуци. Намираще ги забавни, като нежна музика, която нарушава приятно нощната тишина. Този път обаче, докато слушаше тези звуци, го осени една мисъл.

— Защо ли спят хората? — запита се той. — Какво ли усещат?

Стана и отиде на пръсти в стаята на децата. Децата бяха две: Роландо и Лучила. Те спяха при отворена врата, за да не се чувстват отделени от родителите, които спяха в съседната стая. На нощното шкафче между двете креватчета гореше малка лампа със синкава светлина. Катерино наблюдава дълго потъналите в съня личица на децата. Роландо имаше отпуснат и спокоен израз, а по розовото лице на Лучила пробягваше лека усмивка.

— Усмивка се — забеляза с учудване Катерино. — Може би вижда насън нещо хубаво. Но какво може да се види със затворени очи?

Замислен, Катерино се върна в хола. Седна пак в креслото, но вече нямаше никакво желание да решава кръстословици.

— Някога ще опитам и аз да спя — реши той.

Роботите съществуваха вече от близо сто години, но дотогава никому не бе хрумвала такава смела мисъл.

— Е, а какво ми пречи да опитам веднага? — запита се Катерино. — Разбира се, ще опитам начаса. Лека нощ, Катерино. Приятни сънища! — добави той, повтаряйки сам на себе си думите, които госпожа Луиза казваше всяка вечер, когато слагаше децата да спят.

Катерино беше забелязал, че за да заспят неговите господари най-напред затваряха очите си. Опита се да направи като тях, но не успя: неговите очи бяха направени така, че да стоят отворени денем и нощем. Нямаха клепачи. Катерино стана, потърси парче картон, изрязва два овални клепача, намести ги на очите си и се върна в креслото. Сънят обаче не идваше, а да седи със затворени очи, беше много отегчително за Катерино. Той не виждаше абсолютно нищо, което да го накара да се усмихне, както се усмихваше Лучила: виждаше само тъмнина, празна, плътна и дразнеща.

Нощта премина в напразни опити. Обаче когато отиваше да събуди учителя, носейки му както обикновено чаша кафе, Катерино реши, че трябва да заостри вниманието си. Същия ден той забеляза, че веднага след обяда господин Изидоро се изтегна в креслото да чете вестник: прелистваше го няколко минути, после вестникът падна на коленете му, очите му се затвориха и от носа му заизлиза оная прекрасна и странна музика, „песента на съня“, помисли си Катерино. Той с нетърпение дочака нощта и щом цялото семейство легна да спи, седна в креслото с вестник в ръка и започна да го чете от първия ред. Прочете го целия до последния ред на последната страница, включително некролозите и рекламите, после преброи запетайките и точките, преброи всички думи, които започваха с „а“, всички, които започваха с „б“, всички, които имаха двойни съгласни. Но на разсъмване беше все така буден, както часовникът, който носеше на ръката си.

Това обаче не накара Катерино да прекъсне своите наблюдения. Веднъж на масата той долови някаква странна фраза, която госпожа Луиза казваше на учителя:

— Снощи, за да заспя, трябваше да броя овце. И знаеш ли колко преброих? Хиляда деветстотин двадесет и осем. Тогава спрях и взех приспивателно, за да заспя.

„Броила овце — рече си Катерино. — Какво ли искаше да каже? В стаята нямаше овце, нито съм усетил тази нощ да минава някакво стадо под прозорците на къщата.“

Той мисли за това цели два дни и накрая се реши да попита Роландо. Катерино изпита силно чувство на срам, когато му задаваше въпроса — струваше му се, че мами доверието на детето, като му изтръгва една интимна тайна. Но събра смелост и попита:

— Как броите овце, за да заспите?

— О, това е много лесно — отговори Роландо, без да подозира, че в този момент върши предателство спрямо човешкия род. — Затваряш си очите и си представяш една овца. После си представяш един стобор. После си представяш, че овцата прескача стобора и броиш: една. Сетне опитваш с друга овца и така нататък. Това е толкова отегчително, че след малко не може да не заспиш. Аз никога не съм успявал да преброя повече от тридесет овце. Лучила веднъж стигнала до четиридесет и две — тя поне казва така, но аз много не ѝ вярвам.

Узнал вълнуващата тайна, Катерино, едва се сдържа да не изтича веднага в банята и да опита да брои овце. Най-после настъпи нощта и той можеше да направи своя опит. Обтегна се в креслото, покри очите си с вестник и се помъчи да види една овца. Отначало видя само едно бяло облаче с неопределени и смътни очертания; после облачето започна да се сгъстява в по-определена форма: появи се нещо като глава и скоро наистина се превърна в глава на овца. После облачето проточи крак и опашка: стана овца. По-трудно беше да си представи стобор. Катерино не беше ходил никога на село и имаше само някаква смътна представа за стоборите. Реши да замести стобора със стол и като получи образа на хубав кухненски стол, боядисан с бяла блажна боя, накара овцата да скочи.

— Скачай! — заповяда Катерино.

Овцата прескочи послушно стола и изчезна. Катерино веднага се помъчи да си представи втора овца, но междуременно столът беше изчезнал. Трябваше да започне опита отново, но когато успя да си възвърне стола, овцата отказа да го прескочи. Катерино погледна

часовника и установи с ужас, че за да си представи само две овце, му бяха необходими повече от четири часа. Стресна се, изтича в кухнята и се залови с обичайните си нощни занимания.

— Все пак — мърмореше си той — успях да накарам една овца да скочи. Продължавай, Катерино, имай вяра в себе си! Утре вечер овцете ще станат две, после три и ти ще успееш.

Няма да разказваме с всички подробности дългата тренировка, на която се подложи Катерино, за да успее да си представи цяло стадо овце. Достатъчно е да знаете, че около три месеца след първата овца една вечер Катерино успя да преброи сто, но не можа да види сто и първата, защото беше заспал сладко. Спа само няколко минути, но че действително беше спал, му доказа часовникът. Само за една седмица Катерино се научи да спи по три часа на нощ. Една неделя вечер заспа и за първи път сънува: сънува, че учителят Изидоро му лъска обувките и му оправя възела на вратовръзката. Приятен сън!

От другата страна на улицата живееше учителят Тибола. Същата нощ малко преди разсъмване му се допи вола и той отиде в кухнята. Преди да си легне отново, надзърна през прозореца на хола, който гледаше право в прозореца на хола на учителя Корти. И какво мислите, че видя учителят Тибола у своя съсед отсреща, където светеха всичките лампи на полилея в хола. Видя робота Катершю да спи дълбоко! Като се взря по-внимателно и се послуша, стори му се дори, че чува леко бръмчене. Нима Катерино хъркаше?!

Учителят Тибола отвори прозореца, както беше по пижама, без да помисли, че може да настине, и започна да вика:

— Тревога, тревога!...

Чу се бясно блъскане на врати и прозорци и след няколко минути цялата улица беше на крак. На балконите се тълпяха хора по нощници и пижами. Най-възмутените, щом разбраха първите подробности от новината, слязоха чак на улицата, събраха се пред къщата на учителя Корти и започнаха да крещят. Уплашени, учителят и госпожа Луиза също се показаха и запитаха:

— Какво се е случило? Да няма земетресение?

— И то какво земетресение! — извика учителят Тибола, който не преставаше да крещи и вдигаше повече шум от пожарникарска сирена. — Земетресението е у дома ви!... Вие спите върху динамит, уважаеми господине!

— Но аз се занимавам само с история на древността — извини се учителят Изидоро. — А, както знаят всички, в древността динамитът още не е бил открит.

— Ние сме миролюбиви хора — добави боязливо госпожа Луиза. — Не безпокоим никого. Наистина не разбирам защо е целият този шум. Вярно, нашето дете счупи вчера един прозорец, като играеше на топка, но ние заявихме, че сме готови да заплатим щетите.

— По-добре надзърнете в хола — извика строго учителят Тибола.

Господин Изидоро и госпожа Луиза се спогледаха учудени, решиха, че в момента не им остава друго, освен да послушат съвета, и шляпайки с чехлите, тръгнаха към хола. През цялото това време Катерино продължаваше да спи. По металическото му лице се разливаше спокоен, усмихнат израз, който сякаш озаряваше и последния болт. Катерино спеше и хъркаше кротко. Хъркаше с мелодично свирене и бръмчене, които се редуваха, както се редуват цигулката и пианото в една хубава соната на Бетховен. Свиренето питаше, бръмченето отговаряше. Бръмченето протестираше, а свиренето побягваше, както внучето побягва от ръцете и укорите на дядо си. Учителят Корти и госпожата се ужасиха, сякаш дотогава никой в света не беше издавал с носа си този лек шум.

— Катерино... — извика госпожа Луиза със задавен от сълзи глас.

— Катерино!... — извика с най-строг глас учителят Изидоро.

От отсрещната страна на улицата учителят Тибола се подиграваше без стеснение:

— Трябва чук, уважаеми приятелю! Вземете един чук и го ударете по главата. Не съм сигурен, че ще се събуди дори и тогава. Може би му трябва едно здраво раздрусване с електрически ток.

Учителят Изидоро взе от кухнята един чук и се приготви да приложи съвета на своя колега и съсед.

— Полека, да не го повредиш — помоли госпожа Луиза. — Знаеш колко ни струваше, а освен това още не сме изплатили последната вноска.

На улицата, по балконите, в целия квартал тълпата бе стаила дъх. Леките удари на учителя Корти по главата на Катерино отекнаха в нощната тишина като удари на съдбата:

так — так — так!

Катерино се прозя, изпъна ръце, протегна се хубаво. Едно дълго „о-о-о!“ проехтя от всички наблюдателни места. Катерино скочи на крака и най-после разбра, че освен учителя Корти, който приличаше на статуя на възмущението, на неговото събуждане присъстваше половината град.

— Спал ли съм? — запита той.

Ужас! Двоен ужас! И дори смее да пита за това безсрамникът!

Тъкмо в този момент се чу вой на сирена:

Предупредена от някаква усърдна и изплашена стара мома от отсрещната къща, полицията бързаше да даде своя принос за уреждането на случая. Приносът беше съвсем оперативен: арестуваха Катерино, сложиха му белезници, натовариха го на фургона и го закараха в съда, където един съдия, събуден по спешност и призован да разгледа този странен и необясним случай, го осъди на петнадесет дни затвор.

Съдията, който беше разумен старец, посъветва полицията да запази — доколкото е възможно — новината в тайна. И наистина вестниците не писаха за случилото се. Но както читателят лесно се досеща, макар и да не сме му го казали, сред тълпата, която беше присъствала на съня и на пробуждането на Катерино, имаше и много домашни работи. На първо място роботът на учителя Тибола — Терезио, който, без да се намесва в разговора между своя господар и учителя Корти, гледаше от прозореца на кухнята и не бе пропуснал нито една подробност. Освен това там бяха и роботите от отсрещните къщи, които не можеха да виждат така добре, както Терезио; но в четвъртък, когато домашните работи имаха свободен полуден и се събраха в градската градина за обичайната седмична разходка, Терезио беше така любезен да ги осведоми:

— Мога да ви уверя, колежки и колеги, че Катерино спеше досущ като човек. Дори мога да ви кажа без преувеличение, че в неговия начин на спане имаше някаква особена прелест. В края на краищата неговият сън беше електронен. Той хъркаше наистина, но трябва да се измисли един специален глагол за това — нежен и музикален глагол, за да се опише звукът, който той издаваше, докато спеше. В края на краищата това беше електронна музика!

Роботите — мъжки и женски — слушаха развълнувани разказа на Терезио. В техните железни глави, съставени от фини електромагнитни механизми, от транзистори, чувствителни радиолампи, жици, болтове, вече протичаше и бръмчеше като напрежение от 3000 волта мисълта, че щом Катерино беше успял да спи, това можеха да постигнат и те. Трябваше да се открие системата. За момента откритието на съня беше тайна на Катерино, заключена от стените на затвора и от мълчанието на вестниците. Да почакаат ли Катерино да излезе от затвора и да им разкрие тайната? Не, това не би било достойно за робот с електронен мозък.

Решението на въпроса бе намерено от Терезио. Той знаеше, че особено приятелство свързва Катерино с децата на учителя Корти. С помощта на едно пакетче дъвка Терезио разпита ловко малкия Роландо и детето с готовност му разкри, че Катерино сигурно е успял да *накара овците да скачат*.

Още същата нощ Терезио направи опит и успя. Защото известно е, че първият откривател преодолява винаги най-големите трудности; онези, които идват след него, намират пътя отворен.

След три нощи целият град бе разбуден от една нечувана дотогава музика: хиляди работи, налягали по креслата, по мраморните маси в кухните, по балконите между саксиите с мушката, по килимите, спяха и хъркаха блажено. Това беше цяла революция. В полицията, в пожарната, в общината телефоните звъняха непрекъснато. Но нима можеше да се арестуват всички работи в Рим? Нямаше такъв голям затвор, за да ги побере всичките!

Същият съдия, който беше осъдил Катерино, в изказване пред телевизията пръв даде съвета: „На всяка цена да се водят преговори.“ Не оставаше друго, освен да се споразумеят с роботите и да им дадат правото да спят. В противен случай трябваше да се уреди специална служба за нощен надзор. А за това щяха да бъдат необходими хиляди полицаи, които, въоръжени с чукове, да държат будни хилядите работи. Освен това, как щяха да спят гражданите при този шум от чукове?

Градът трябваше да капитулира. А след Рим — и Милано, Торино, Цюрих, Марсилия, Лондон и Тимбукту. Голямата новина за откритието на съня се бе разнесла дори и сред домашните работи в Тимбукту, в сърцето на черна Африка.

Когато Катерино излезе от затвора, той бе посрещнат от десетпетнадесет хиляди колеги от двата пола, строени в две редици.

Приветствията и виковете „ура“ нямаха край. И тук му е мястото да съобщим, че роботът Вилибалдо, който служеше у капелмайстора на духовата музика на трамвайните служители, бе вече съчинил химн за случая. Изпълни го хор от 117 робота със златни болтове. Химнът гласеше:

— *Да живее нашият Катерино — откривател на съня — велик магистър на възглавницата — Катерино Спящият!*

Роботите манифестираха из улиците на Рим, като пееха химна, и трябва да кажем, че добрите римляни, забравяйки яда си, благоволиха да ръкопляскаат.

Всъщност, ако в Рим съществува нещо, което не може да събуди негодувание, то това е сънят. Римляните обичат да спят нощем, обичат да спят сутрин, обичат да спят и следобед, като прекарват тежките часове на храносмилането на крилата на съня. Дори един много прозорлив учен, след като проучи и анализира изложените от нас факти, събра своите заключения в един том от 2400 страници с много цветни снимки, и последният пасаж от неговия огромен труд гласеше точно така:

„Само в Рим, в мозъка на един електронен робот можеше да се роди идеята за откритието на съня! Никой друг град на нашата планета не би могъл да осигури такива благоприятни условия за това откритие.“

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.